

Politik Bilim

7'nci Çerçeve Program ve bir kitap...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>

“İlk defadır ki bir kitap AB'nin araştırma politikasının gerçekte nasıl oluşturulduğunu Avrupa Komisyonu'nun içindeki kişilerin nokta-i nazarından ortaya koymaktadır.”

Uğur Müldür

Bu hafta **A New Deal for an Effective European Research Policy: The Design and Impacts of the 7th Framework Programme** adlı kitaptan söz edeceğimi söylemişim. Springer tarafından yayımlanan (2006) ve adını **“Etkin bir Avrupa Araştırma Politikası için Yeni Düzen: 7'nci Çerçeve Program'ın Tasarımı ve Etkileri”** olarak çevirebileceğimiz kitabın baş editörünün Avrupa Komisyonu Araştırma Genel Direktörlüğü'nden Prof. Dr. Uğur Müldür olduğunu da yazmışım.

Kitap, bu yıl uygulamaya giren 7'nci Çerçeve Program'ın (7.ÇP) niçin böyle tasarlandığını açıklıyor ve tasarımın ardındaki politik çerçeveyi ortaya koyuyor. Bu yapılırken, **çerçeve programlar** nasıl hazırlanıyor; bu programların dayandığı politikaların şekillenmesinde rol oynayan aktörler ve faktörler, siyasî kısıtlar ve fırsatlar, toplumsal iddialar ve beklentiler nelerdir; önceki programlar AB'ye ne sağladı; neler başarısız oldu; bunların açıklamalarına da kitapta yer veriliyor. Yirmi yıllık geçmişi olan çerçeve programlar ulusal sınırları aşan, araştırma ve teknolojik geliştirme işbirliklerini desteklemeye yönelik, dünyanın en kapsamlı ve en iddialı programları... 7.ÇP'nin bu açıdan özel bir önemi var; çünkü 53,2 Milyar Avro'luk bütçesi ile bugüne kadarki en yüksek tutarlı program... Bu nedenle, programın arka plânında olup bitenleri öğrenmek daha bir önem kazanıyor.

Aslında, kitabın adında geçen **“New Deal”** sözcükleri 7.ÇP'yi öncekilerden ayırt etmemizi sağlayacak ipuçlarını ele veriyor. “New Deal” bilindiği gibi, *“ABD'de Başkan Franklin D. Roosevelt yönetiminin 1929'daki Büyük İktisadî Buhran'ı tâkiben uyguladığı (1933–39) ekonomik ve toplumsal reform programının adıdır. Programın amacı âcil ekonomik önlemlerin yanı sıra federal hükûmetin etkinlik alanını genişleterek tarım, sanayi, maliye, kamu hizmetleri, çalışma ve konut alanlarında bir dizi reformu gerçekleştirmektir... Geleneksel 'laissez-faire' görüşünün tersine, New Deal plânlı bir ekonomi politikası uygulanmasını öngörüyordu.”* [Ana Britannica]

Çerçeve programlar, Avrupa'nın bilim ve teknolojideki yetkinliğini artırmak; bölgesel, ulusal ve Avrupa düzeyinde bilim ve teknoloji alanlarında rol oynayan aktörleri bu amaçla harekete geçirmek için tasarlanan politikaların uygulama araçlarıdır. Bu araçlar gücünü, üye ülkelerin (ve Türkiye gibi katılımcı ülkelerin) kamu kaynaklarından ayırdıkları ve anılan alanlardaki ortak faaliyetleri hibe yoluyla destekleyip özendirme üzere bir havuzda topladıkları paradan alır. 7.ÇP, büyük tutarı ve destekleme kapsamına aldığı bilimsel ve teknolojik faaliyet alanlarıyla, ‘New Deal’ terminolojisiyle söylersek, “Avrupa Birleşik Devletleri”nin ortak çıkarlarını temsil eden Avrupa Komisyonu'nun etkinlik alanını genişletmektedir. Tabii, Avrupa toplumunun böylesi bir programdan bekledikleri de o ölçüde yüksek olacaktır. 7.ÇP bu beklentileri karşılayabilecek mi? Kitap, program tasarımının dayandırıldığı ekonomik, toplumsal ve çevresel çözümleri, tasarımda rol oynayan faktörleri ve yapılan temel kabulleri açık kâplilikle ortaya koyarak kafalarda düğümlenen bu konudaki sorulara da yanıt veriyor.

Kitabın baş editörü Uğur Müldür' Türkiye'de bilim, teknoloji ve inovasyon politikaları ile ilgili çevreler Paraskevas Caracostas ile birlikte yazdıkları **Society, The Endless Frontier: A European vision of research and innovation policies for the 21st century** adlı kitabıyla (1998) tanıyor. Bilim ve teknoloji politikaları tarihinin anıtsal politika dokümanlarından olan **Science The Endless Frontier**'e (Bilimsel Araştırma ve Geliştirme Ofisi'nin Direktörü Vannevar Bush'un 1945 Temmuz'unda Başkan Roosevelt'e sunduğu rapor) 1990'lı yılların Avrupa'sından "politik bir metaforla" göndermede bulunan bu kitap yayımlandığında, TÜBİTAK'ta bilim, teknoloji ve inovasyon politikaları ve uygulamalarıyla uğraşanlar için çok ufuk açıcı olmuştu. Dilerim, günümüzde bu konularla uğraşanlar için de Sayın Müldür'n editörlüğünü yaptığı yeni kitap ufuk açıcı olur.

CBT. 06 Temmuz 2007